

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Válság?

Amilyen váratlan ez a kormányválság, ugyanolyan érthetetlen. Alapjában nincsen benne semmi meglepő, akár beszéltek róla, akár nem, mindenki tudja, hogy van, mint valami betegség, amely lappang a testben. Érthető, ha most végre kitört. És mégis furcsa és érthetetlen. Akármilyen átható nézéssel igyekszünk belepillantani ebbe a válságba, nem látjuk tisztán a motívumokat. Az a gyánunk, hogy motívum, amennyiben tisztán politikáról van szó, a valóságban nem is létezik; a háttérben személyi okok húzódnak meg. Beszélnek ugyan politikai okokról is, három súlyos problémáról, amit ez a kormány nem tudott megoldani s amely most távozásra kényszeríti Averescuékát. Az egyik az agrárreform, a másik a vagyonadó-javaslat, a harmadik ennek a parlamentnek alkotmányozó jellege. De vegyük csak sorra mind a hármat és nézzünk mögöttük. Mi történt az agrárreformmal. Általánoságában megszarvazták. Részeleiben is, bár egy-egy pontnál, így a harmadiknál történtek incidensek, talán ép házzabalyellenes incidensek, de ha ebbe akkor tüstent bele nem bukott, ma már elavult, mint-hogy az ellenzék nem volt állhatatos és résztvevő a további részletes vitában. Mára ezt a javaslatot véglegesen is letárgyalták, ebbe tehát nem bukkant bele a kormány. Ami a hadivagyonadó-javaslatot illeti, itt az első pillanatban ugylátszott, mintha a kormány és ellenzék egy véleményen volna. Titulescu, aki kétségtelenül tehetséges pénzügyi politikus, örömmel állapította meg, hogy végre egy javaslat, amelynél teljes az összhang kormányparti és ellenzéki képviselők között.

Hogy lehet mégis, hogy most hirtelen megbomlott ez a harmónia? Állítólag a hadivagyonadó javaslat mégsines inyére ennek a parlamentnek. Az agrárreform dolgában az ellenzék volt az elégedetlen fél, a vagyonadó javaslatnál pedig talán csak a radikálisabb ellenzék helyeselt. Egyébként maga a kormány-part és az ellenzék jobboldali része ellenzéke a Titulescu-féle új vagyonadónak. Megtörténhet az a furcsa és kellemetlen dolog, hogy a kormányt a maga pártja szavazza le s csak a radikális ellenzék támogatná. Kritikus pontja a válságnak a harmadik problema: vajjon alkotmányozó jellege van-e a mostani parlamentnek, nemzetgyűlés-e vagy képviselőház? A kérdést a román nemzetipárt vetette fel a kolozsvári nemzetgyűlésén, kimondván, hogy ez a parlament, minthogy fontos alkotmányjogi változásokat létesít, csakis alkotmányozó jellegű lehet és mint ilyen minden megalkotott törvénnyel a kamarának legalább kétharmad többségére kell támaszkodnia. A kormány, amely ezzel a kétharmad többséggel nem rendelkezik, tagadta-e Maniu-féle álláspont általános érvényességét. Csak egy tekintetben tette magáévá. Ha olyan javaslat kerül a Ház elé, amely az alkotmány módosítását kívánja, ehhez abszolút, vagyis kétharmad többsége kell a szavazóknak. Az agrárreform a maga egészében nem kerül bele az alkotmányba, de magát a ténny az új román alkotmány is konstatálni fogja egy-két rövid szakaszban. Nem kétséges, hogy a kormány ezt a kétharmad többséget meg kapja, hiszen magát az agrárreformot is kétharmadnál nagyobb többséggel emelték törvényvé.

Mint mondtuk, a politikai motívumok érthetetlenek, sőt zavarosak. A kormánynak van, de nincs többsége elméletben, a valóságban pedig ellenzéke van, de nincs. Az ellenzék

azzal, hogy Maniuék kiléptek a federációból, azt a csöpp egységet is nélkülözi már, amely valaha látszólag összetartotta. Ha a helyzetet tekintjük, nincs válság. De nakacsul hangoztatják, lehetséges, hogy a égis van. Maniu-éknak jó politikai érzékük van, na minden más tünet tagad, az az egy, hogy ők szükségesnek tartották a liberálisokkal való szövetekezést, biztos bizonyítéka a létező válságnak. Már arról is beszélnek, kik lesznek az új kormány támasztó pillérei. Bratianu, Maniu és Inuletz. A triumvirátus egy háromarcú Janus-fej, Maniu majd Erdély ügyeit intézi, Bratianu Orománia dolgait és Inuletz Baszarábia és Dobrudza függő kérdéseit. Az új kormány feloszlata a parlamentet és azonnal kiírja a választásokat. Vagyis az országra apellálna. Az apellata helyes és rendjénvaló, hár szerintünk egymás dolog nem eléggé világos. Ha az országhoz akarnak felebbenni, az országnak tudnia kellene, miről van szó. E

pillanatban pedig mindenki tájékozatlan s talán csak egy-két befentes politikus tudja, milyen darabot próbálnak a kulisszák mögött. És még egy. Ha választatni akarnak, ha koncentrációs kormányt, ha alkotmányozó jellegű népparlamentet és demokratikus programot óhajtanak, ehhez elsősorban jó és tiszta választásokra van szükség, jó és tiszta választójogi törvényre. Az Averescu-féle választójogi javaslat se jó, de jobb mint a régi, amelynek alapján ez a mai parlament működik. És ha ez a parlament tehetetlen, azért az, mert helytelen választójog, helytelen választások alapján gyűlt össze. Ha tehát csakugyan van kormányválság, nem a feloszlata az első teendő, hanem egy jó választójogi törvény gyors megalkotása. Nem kell hozzá sok szakasz, csak ki kell mondani, hogy általános, egyenlő, községenként való, proporcionalis és a nemzeti kataszter alapján áll. És ha nincs kormányválság, ezt a törvényt akkor is meg kell csinálni.

Az ellenzék bojkottálja a parlamentet

Argetoianu éles támadása az ellenzék ellen — Vajda vádolja a kamara elnökét

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Bukarest, jul. 9. A kamara mai ülésében — az agrárjavaslat váratlan megszavazása felett érzett örömmámorban — a kormány egyik tagja, Argetoianu belügyminiszter minden ok nélkül súlyosan sértegette az ellenzéki pártokat, amelyre azok a parlament munká feljes bojkottjával felelnek. A kormány tagjai tartózkodhatnának a botránnyok felidézésétől, hiszen amugys elég részük van belőle.

Tudósításunk az ülésről itt következik:

Argetoianu gunyolja az ellenséket

A kamara tegnapi ülését fél négykor nyitotta meg Zamfirescu elnök. A miniszterek közül Argetoianu, Trancu Jasi, Goga Oktávián és Petrovics vannak jelen.

Musatescu kéri a belügyminisztert, vessen véget a furdokön és gyógyhelyeken levő hallatlan uzorának. Argetoianu belügyminiszter erélyes rendszabályokat ígér. Irónikus hangon beszél az ellenzékéről, amelyet politikai temetőnek aposztrofál.

Dobrescu kéri, hogy az agrárreform megszavazására való tekintettel vasárnap ne tartsanak ülést.

Argetoianu belügyminiszter: A kormány nevében hozzájárulok az indítványhoz. Vasárnap nem tartunk ülést, hogy az urak — az ellenzék felé mutat — nyugodtan megtarthassák gyászmiséjüket.

Madgearu Virgil kéri, hogy a kormány terjessze már egyszer be a rescial törvényjavaslatot és az állam és e részvényirtásaság között kötött szerződést.

As ellenség válassza

Jorga áll felszólásra és a következőket mondja: Egy ur kijelentette, hogy itt, az ellenzékre mutatott, politikai temető van. Mi várakozó magatartást fogunk tanusítani. Nem veszünk részt a kamara semmiféle munkájában, az osztályok munkájában sem, míg az az ur nem jó ide, hogy bocsánatot kérjen az ellenzék színe előtt.

Vajda beszél ezután és kifejti, hogy az agrárjavaslat tegnapi szavazásánál Zamfirescu elnök egy pár szavazólapot az urnába hagyott. Kérdi Zamfirescut, miért tette ezt. Szigorú vizsgálatot kér. Duca ugyanilyen értelemben beszél és tekintve, hogy a

Trockijt letartóztatták?

Helsingfors, július 9. Moszkvai jelentés szerint Trockijt a szovjet fővárosban letartóztatták. A jelentés hozzáfűzi azt is, hogy a letartóztatás a mérsékelt szocialisták rendelkezésére történt, akik az utóbbi napokban a hatalmat magukhoz ragadták. (A hirt fenntartással közöljük.) (Damian.)

parlament renoméjáról van szó, a legszigorubb vizsgálat megindítását kéri. Zamfirescu visszautasítja a vádakat.

A román-csehszlovák egyezmény

Áttérve a csehszlovák-román kereskedelmi egyezmény ratifikálásának tárgyalására. Vladescu annak a véleményének ad kifejezést, hogy ilyen szerződésnek megkötése előtt a parlamentet meg kellene kérdezni, nem pedig befejezett tények elé állítani.

Vajda Sándor kijelenti, hogy szintén a titkos szerződések ellen van és csodálkozik, hogy a külügyminiszter mindaddig nem nyilatkozott a törvényhozó testület előtt a kisanantáról. Az a véleménye, hogy a parlamentnek mindig tudomással kell bírnia az ország külpolitikájának irányáról és menetéről.

Seculea helyesli a Csehszlovákiával kötött kereskedelmi egyezményt és üdvözli a külügyminisztert, akinek sikerült 8 román községet visszaszereznie. — Panaszolja a máramarosiak nehéz helyzetét.

Jorga kijelenti, hogy nem talál semmiféle nagy előnyöket ezekben a feltételekben, mint ahogyan felhozták. Kérdezi, igaz-e az a hír, hogy a román csapatok birtokukba vették a Csehszlovákiától átengedett 8 községet?

Take Jonescu: Tökéletesen igaz. Az ottani lakosság óriási lelkesedése között bevonultunk az átadott községekbe.

Jorga örömet fejezi ki ezen a híren és konstatálja, hogy az egész Ház vele együtt örövend a máramarosi határok helyreállításának. Meggyőződését fejezi ki, hogy összes határainkon meg fog történni a szükséges határkiigazítás. Történelmi adatokkal bizonyítja, hogy Máramaros vidéke a legősibb idők óta tiszta román terület volt, azután gyarmatosították a magyarok. Keleti határaink — fejezte be Jorga — tökéletesek, északon kielégítő, nyugaton ellenben nem teljesek. E határokat a határmenti lakosság erőteljes támogatásával is meg kell erősítenünk. Az állam feladata, hogy itt a lakosságot a kultura áldásaiban és gazdasági támogatásban részesítse.

Titulescu az adótörvényre vonatkozó bizonyos módosításokat terjeszt be, amelyeket a szenátus elfogadott és így a kamara által — dacára, hogy a vitát már befejezték — szintén megszavazandók.

Kozák felkelés a Don-vidéken és Kubánban

Berlin, július 8. Rigai jelentés szerint a Don-terület délkeleti részén és Kubánban a kozákok között lázadás tört ki. A felkelők vezére Filjuk, aki a rövid Denikin-uralom utolsó hónapjaiban az ugynevezett „zöldek” vezére volt.

Készüljünk a kongresszusi választásokra

Prágában (nem Londonban, amint tegnap az „Uj Kelet” tévesen jelentette) a mai napon kezdődnek meg a tizenkettedik cionista világkongresszus első előkészületei. Magát a világkongresszust Karlsbadba hívta össze a cionista világszervezet vezetősége és a világhírű csehországi fürdőhelyen, a testi gyógyulást kereső európai társadalom nemzetközi találkozóhelyén, már két hónapnál is több idő óta, külön és nagyparádus iroda dolgozik a világkongresszus külső kereteinek előkészítésén, hogy a világkongresszus, a zsidó nép nagy betegsége, egyetlen, gyógyulást kereső és találó szerv, mentől impozánsabban nyilatkozzék meg a világ szeméi előtt. De az, ami a mai napon Prágában történik, szintén és szervesen hozzátartozik a világkongresszus előkészítő munkájához. A cseh fővárosban a mai napon ül össze, egy heti tanácskozásra a cionista világszervezet nagy intéző-tanácsa, közkeletű megnevezéssel a „nagy A. C.” (Grosses Actions Comité).

A nagy A. C. tagjait a világkongresszusok választják két évi időtartamra, mégpedig úgy, hogy minden ország cionista szervezete legalább egy taggal képviselve legyen benne. A világkongresszus mellett, a szervezet legfelsőbb instanciája a nagy A. C., szükséghez képest évente többször is tanácskozásra gyűl össze direktívákat ad a kis intéző tanácsnak, de közvelelőül a világkongresszusok előtt föltétlenül egybeül, hogy megállapítsa a világkongresszus teendőit és napirendjét. Hogy a tizenkettedik cionista világkongresszus, milyen döntőfontosságú hatással lesz az egész zsidó népsorsára, azt mi, zsidók, akiknek szeme előtt áll a palesztinai államalapításunk immár megkezdett munkája, — nagyon is átérizzük. De hogy a tizenkettedik cionista világkongresszusnak nem csak zsidó-politikai, hanem világpolitikai jelentősége milyen nagy és hogy a tőlünk távol álló politikai faktorok is mennyire átérzik ezt, annak legjobb bizonyítéka az a méltóságteljes fogadtatás, mellyel a cseh szlovák köztársaság a világkongresszust, illetve a nagy intéző tanácsot fogadja.

A nagy intéző-tanács megérkezéséről és fogadtatásáról egyelőre két magánértesítés ér-

kezett Prágából. Az egyik az, hogy Jabotinszky, a palesztinai zsidó legiók parancsnoka és Cower, mindketten a világszervezet vezetőségének tagjai, repülőgépen érkeztek meg Párisból a cseh fővárosba. A második hír, hogy a világszervezet elnökét, dr. Chajim Weizmann, aki már szintén megérkezett Prágába, a cseh köztársaság nevében maga Benes külügyminiszter fogadta és üdvözölte benne a zsidó nép elismert fejét. És Weizmann megérkezésével megkezdődnek a nagy intéző tanács egy teljes hétig tartó tanácskozásai. Soha még nem történt meg, hogy a nagy A. C. egy teljes hétig tanácskozott volna a világkongresszus előtt, de az is igaz, hogy az eddig volt tizenegy világkongresszus közül egyetlenegy sem érte el fontosságban és politikai horderejében a mostani tizenkettedik kongresszust.

Am a nagy A. C. tanácskozásainak megkezdése más tekintetben is fontos időpontot jelent a világszervezet életében. A föld kerékességének minden egyes országában megkezdődnek a világkongresszusra való képviselőválasztások. A választások a világtörzspont által kiadott utasítások alapján fognak megtörténni. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség eddig még nem intézkedett a választások kiírása iránt és nem is tehet, mert az országos sékelakciót még csak most fejezi be. De a zsidó nép legnagyobb, legfontosabb világkongresszusa szeptember havára össze van hívva. Az idő rövid, az esetleges különböző politikai felfogásoknak meg kell vívni egymással, hogy Erdély zsidósága igazságosan és méltóan legyen képviselve a világkongresszuson. Itt az ideje, hogy az E. Zs. N. Sz. megkezdje a kongresszusi képviselőválasztások előkészületeit. Dr. Binéd Mózes.

— A román újságíró-napok. A román újságírók ünnepeit tegnap a legszebb időben kezdték meg. Tegnap és ma, vasárnap este nemzetközi kabaré fogja szórakoztatni a közönséget. Orosz táncművészek, magyar és román énekesek és színművészek szerepelnek a programon, amely egyesíti magában az összes kolozsvári mulatók legjobb attrakcióit is. A virágverseny és kocsikörző a leggyönyörűbb látványosság lesz, amelyen Kolozsvár elkényeztetett közönsége is meg fog lepődni. Különösen az allegorikus csoportozat fog feltűnést kelteni.

Bűnvádi eljárás Magyarországon a pacifisták és köztársaságok ellen

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Budapest, július 8. Windischgrätz Lajos herceg, aki sokféle vád és panama alól még máig sem tisztázta magát, súlyos vádakkal illette a magyar nemzetgyűlésen az októberi forradalom résztvevőit. A régi függetlenségi párt és a Károlyi-párt tagjai ellen azt a vádat emelte, hogy a háború alatt az ellenséggel szövetkeztek és szolgálataikért pénzbeli jutalmat is kaptak. Windischgrätz a vádaskodáson kívül eddig bizonyítékait nem nyújtotta be, de a cél nyilvánvaló kompromittálni az októberi forradalomban résztvevőket és a köztársaság híveit.

Az elhangzott vádak folytán a magyar kormány elhatározta, hogy bűnvádi eljárást indít mindazok ellen, akik 1., a háború alatt antimilitarista akcióban vettek részt, a frontra vagy a mögöttes országrészbe izgató röpíratokat csempészték, 2., akik kémkedéssel, hazárulással és az ellenségkel való cimborálással rontották a monarchia hadihelyzetét, 3., törvény elé kerülnek azok is, akik az 1918. év őszén a köztársasági államra való áttérést elősegítették, 4., azok akik az állami intézmények alkalmazottait, a rendőrségi személyzetet, a posta, távírda- és telefonkezelőket arra bujtogatták, hogy a hatóságok intézkedéseit ne teljesítsék. Ki fog terjeszkedni a bűnvádi eljárás a nemzeti tanács valamennyi tagjára, a Károlyi-kormány egész működésére. Ez alkalommal felülvizsgálják a Károlyi-kormány minisztertanácsainak jegyzőkönyveit, továbbá azokat az utasításokat, amelyeket a forradalmi kormányok a jelenleg elszakított területek hatóságaihoz abból az alkalomból intéztek, hogy a bevonuló, megszálló csapatokat lássák el ruhával és fegyverrel.

A magyar kormány tehát a konszolidáció munkájában már eddig jutott. Bőriönbe akar-nak csukni mindenkit, aki pacifista mert lenni, vagy a forradalom után köztársaságinak vallotta magát.

Vasárnap délelőtt 10 órakor Blik ünnep az Urániában.

Támár

— Kis regény —

Írta: Giszkalay János

(6)

Negyedik fejezet

Az asszonyok, a testvérek, a násznép, ünnepi komolysággal várták Naftali szavát, aminthogy Naftali messiási híres volt a szépségszólás tudományában. Most is, két karját melyen keresztbe tette és mélyen meghajolt az asszonyok felé, mivelhogy ő volt a vőlegénykirály üzenetével szóló követ a menyasszonykirálynéhoz. Mert a kaldensoknál és kiválóképpen a Terachnak és a nagyfejedelem Ábrahámnak leszármazottainál, akik mindannyian a Sém fiainak és Ebreusoknak mondják magukat, lehodalmának éjszakáján királyul tekintik a vőlegényt és királynénak a menyasszonyt.

Üdv és hódolat a szépséges királylány asszonybarátainak, — csendült fel hangosan Naftali bugó hangja és az asszonyok méltósággal bicentettek fejükkel.

Hallotta az én királyur ifju rokonom és testvérem, hogy itten lakoznak az, aki után az ő szíve vágyakozik igaz szerelmében, mivelhogy szép ő, valamint az Éden kertjének legszébb rózsája és liliumok a völgy rejtékén. És hogy dicsőséges volna az ő születése is, aminthogy Támárnak is hívják őtet, a karcu Pálmának és Élamnak, boldog Sém fiának leánya ő, aki nagydicsőségű fejedelem a folyamköz országában. Ezért ime küld általam Móhárt és Matiant, magának asszonyul eljegyző ajándékokat, a szépséges Támár részére és az én érdemtelten szájjammal kérdezteti, havajjon lakozik e hajlandóság királylány Támár szívében az én királyur ifju rokonom és testvérem iránt.

Naftali intett és háta mögől előre lépett a gyerek Benjámin és szépívű nyitott faládi-

kóban csillogó aranyékszerek és gyöngyök sokaságát tette az asszonyok lába elé. Eliórá, a Rubén felesége lehajolt, meg-megragyogtatta az ékszer az asszonyok szeme előtt, aztán visszavette a nyitott ládikóba.

Igazatok van derék férfiak, — mondotta hangosan Eliórá a kanaánita asszony, — aminthogy valóban is, itt lakozik a dicső Élamnak, a Sém fiának ifju leánya, aki olyan az asszonyok között valamint a virágzó almák az erdő fái között és a rózsák a tövisek között. Támárnak hívják őtet, a karcu Pálmának és királyur rokontok Móhárt-ajándéka méltó is az ő szépségéhez. De nem kössöntjük sokasága győzi meg a szívet és nem is igazgyöngyök sapadt rágyogása. Hanemhogy tudni akarnók, a ti küldöttöknek igaz származását, havajjon méltó-e testben és lélekben a mi hugunkhoz, aki királyok ágyékának szülötte és Támárnak hívják őtet vagyis a karcu Pálmának.

Naftali gögös fejevételével állta a versengést. — Havajjon méltó-e a mi küldönk Támárnakhoz, a ti hugotokhoz? Fejedelmek irigylük az ő származását és eleinek dicsőségéről ifju gyermekek száján is dalok teremnek. Avagy akarjátok-e, hogy a legfiatalabb közöttünk mondja el néktek, oh asszonyok, azt, amiről hosszú éjszakákon távol országok pásztora is csudákat regélnék egymásnak? József öcsém, — gögösködött Naftali és fejét a fiatal József felé vetette, — nemdenem, a gyerek Benjámin után te vagy a legifjabb közöttünk? Nem sorolnád-e föl szép szavakkal eme derék urasszonyok előtt a mi küldönk minden őseit és nagy származását?

A násznép meglepetve hallgatta a szokatlan fordulatot, de Naftalinak jó oka lehetett arra, hogy mentől jobban elnyujtsa a menyasszonyt kérest.

— Helyesen csinálod testvér, — bólintott a szónok felé Zebulun, de a fiatal József kellenül rántott vállat.

— Mondjad csak megad, avagy ha nem, vannak itt bővíben citerások és kézi lyntosok, — az ő tisztjők ez.

Ruben fojtott hangon sutogott József felé: — Te kölyök! Már megint magadra bosszantod bátyáidat? Avagy nem eléggé haragusznak már eddig is rád?

József szeme dacosan villant, néhány pillanatig mozdulatlanul állott, de aztán hirtelen megfordult, odalépett a zeneszerszámok közé és egyikök kezéből kivette a zongóhangukinnórt.

— Ti parancsoltok! — mondotta gunyosan és hosszú finom ujjai sikongó futamot pengettek ki a tisztahangu hurokon.

Adina, a Lévi felesége, észrevétlenül visszahúzódott az asszonyok sorából és besurrant a sátor belsejébe. Jól tudta, hogy most mi fog következni és ilyenkor nagyon kell vigyázni. Éskes megdicsékvéssel fogják elősorolni a vőlegény minden őseit és élő rokonosságát és csak a legvégén említik föl a kérő ezeregy magas érdemeit és a menyasszonyhoz való igaz szerelmét. De a menyasszonynak vigyázni kell, hogy csak akkor lépjen elő a sátor belsejéből, mikor már a vőlegény dicsőretét zengik. Mert ha olyankor lépne ki, mikor a halott ősökkel folyik a versengés, az nagy szerencsétlenség volna: a menyasszony halálát jelentené, ha meg akkor toppan ki, amikor élő rokonságot sorolnak fel, a házasság lesz szerencsétlen. Mivelhogy a menyasszony azé lesz, akinek neve említésére kijön a sátorból: ha halottra: a halotté, ha előre: az élőé.

(Folytatjuk.)

A paleszt

Berlin, eseménye volt beszámolt am Amerika — a kedést tanus Einstein ünn Unió elnöke hogy az eme benne, a berl Einstein népsz számolóját ta kezdése előtt sitói közül a azt írja,

hogy h lésem

akkor, amikor világbéke" cin

Einstein át beszélt a tudományos politikát. Ninc fejezés egyszé igazságával t mondja: „Sok de a zsidó né meg és pedig ből özönölt k tapsorkán ke terem falait.

Einstein — Pales holmi jóléti t problema, me pel kell mego sulyozni kíván

elsősz keleti összes tartozá

A kérdé szerü-e ezt a szilárdítani és csak spontán okok jussán is doljunk vissza Egy évszá kivétellel még voltak és a m világi életform magas sáncát gukrahagyott élet nagy lend folyása a ren csak a sánc e E szerény em volt velünk sz közösség tagja zössége, amely ki magát, köz egyénisége me lemileg és tes szociál irigylé

Azután jött az lan fejlődési gyorsan beilles szociális és g magukba szed vészetét. Izzó dásban és ök teremtettek. életformait vel hagyományait kat, gondolkod gukba. Már ug vódnak a szé kulturális teki befogadó népe látszik, van házotti népek, lyozzák. A n

Einstein cionista beszéde Berlinben

A palesztina-problémát csak a zsidók oldhatják meg — A jeruzsálemi orvosi fakultás rövidesen működni fog

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, július 8. Nemcsak a zsidóság eseménye volt a gyűlés, melyen Einstein tanár beszámolt amerikai utjáról. Maga a tény, hogy Amerika — amely még mindig ellenséges viselkedést tanúsít a németekkel szemben — Einstein ünnepelte, a tény, hogy a tudóst az Unió elnöke többhárás kihallgatáson fogadta, hogy az amerikai nép nem látott ellenséget benne, a berliniek előtt is nagyban emelte Einstein népszerűségét. A terem, amelyben beszámolóját tartotta, órákkal az előadás megkezdése előtt zsúfolásig megtelt. A lapok tudósítói közül a „Berliner Tageblatt“ munkatársa azt írja,

hogy hasonló tülekedést gyűléseken egyet látott életében,

akkor, amikor Jaurés „A proletáriátus és a világbéke“ címmel tartotta nagy beszédét.

Einstein nem nagy szónok, noha éveken át beszélt a katedrálról, ahonnan azonban csak tudományos igazságokat hirdetett és sohasem politikát. Nincs retori kézsége, de épen a kifejezés egyszerűségével és mondanivalója belső igazságával tud hatást elérni. Amikor azt mondja: „Sok zsidót láttam már életemben, de a zsidó népet először Amerikában láttam meg és pedig azt a népet, amely Kelet Európából özönlött oda még nem is oly régen“, olyan tapsorkán keletkezik, amely megremegetti a terem falait.

Einstein ezeket mondotta:

— Palesztina újjáépítése számunkra nem holmi jóléti ügy, nem gyarmatosítás, hanem probléma, melyet a zsidó népnek a zsidó néppel kell megoldania. Palesztina — ezt hangsúlyozni kívánom —

elsősorban nem menhelye a keleti zsidóságnak, hanem az összes zsidók nemzeti egyfőtartozásának újjáéledt megtestesítője.

A kérdés: van-e szükség rá, vagy időszzerű-e ezt az összetartozásági érzést megszilárdítani és fölírissíteni? E kérdésre nemcsak spontán érzésem, hanem az észszerű okok júsán is abszolút igennel felelek. Gondoljunk vissza a német zsidók fejlődésére.

Egy évszázaddal ezelőtt elődeink kevés kivétellel még a gettóban éltek. Szegények voltak és a máshtitek a vallási tradíciók, a világi életformák és a törvényes intézkedések magas sáncát emelték maguk és közük. Magukra hagyatottságukban az európai szellemi élet nagy lendületét nem érezhették, ami befolyása a reneszánsznak elődeinkre volt, az csak a sánc egyes részein szivárgott hozzájuk. E szerény embereknek mégis nagy előnyük volt velünk szemben: mindegyik közülük egy közösség tagjaként érezte magát, olyan közösség, amelyben ő mint egész ember élhet ki magát, közösség, amely nem követelte tőle egyénisége megmásítását. Akkori elődeink szellemileg és testileg degeneráltak voltak,

szociális tekintetben azonban irigylésre méltó lelki egyensúlyban éltek.

Azután jött az emancipáció, amely beláthatatlan fejlődési lehetőségeket nyújtott, egyesek gyorsan beilleszkedtek a társadalom magasabb szociális és gazdasági rétegei közé, mohón magukba szedve a nyugat tudományát és művészetét. Izzó szeretettel vettek részt a fejlődésben és ők maguk is maradandó műveket teremtettek. Közben pedig a másvallásúak életformáit vették át és vallási és szociális hagyományaiktól eltávolodva, zsidótlán formákat, gondolkodást és erkölcsöket szívtak magukba. Már úgy látszott, hogy teljesen felszívódnak a számban fölényes, politikailag és kulturális tekintetben magasabban szervezett befogadó népekbe. Am másként történt. Ugy látszik, vannak különböző faji ösztönrel felruházott népek, amelyek a keveredést ellensúlyozzák. A nemzetiségek ösztönszerűen tiltá-

koznak a keveredés ellen, mert mindegyik a saját útján akar haladni. A békeállapot közöttük csak akkor állhat fenn, ha kölcsönösen türik és tisztelik egymást.

— Ehhez azonban szükséges, hogy mi zsidók visszanyerjük nemzeti öntudatunkat, hogy elődeinkhez visszatérjünk, hogy történetünk megismerésével a népi öntudatot önmagunkban ébresszük fel. Nem elég, hogy mint egyének az emberiség kulturális fejlődésében veszünk részt,

olyan feladatokat is kell magunk elé tűzünk, amelyek a nemzeti egység előmozdítására alkalmasak.

A zsidóság szociális gyógyulás csak ilyen módon válik lehetségessé.

— Kérem önöket, hogy a cionista mozgalmat ebből a szempontból nézzék. A történelem ma azt a feladatot róta ránk, hogy Palesztina újjáépítésének kulturális és gazdasági munkájában vegyünk részt. A munkát lelkes és nagytehetségű emberek készítették elő és vannak testvéreink, akik egészen a munkának élnek. Kívánom, hogy a nagy mű fontosságát mindenki érezze és aszerint működjön közre.

Einstein azután elmondotta amerikai utazásának célját: a jeruzsálemi egyetemre való eszközök megteremtését. Kijelentette, hogy az egyetem, különösen ami annak orvosi fakultását illeti, biztosítva van. Dicsérte az amerikai zsidóság áldozatkészségét és a nagy ügyért való lelkesedését.

Germán bankjegyeket senki nem köteles elfogadni

A rendelet szövege — Teljes tájékoztatás a forgalomban és a beváltásnál

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A Banca Generala pénzjegyek beváltására kiadott rendelet alkalmazása körül a legnagyobb zavar van. Nemcsak magánosok, de városi és állami hivatalok, sőt a Banca Nationala sem tudja, hogy a beváltásnál hogyan kell eljárnia.

Ennek a tájékoztatásnak egyik oka az, hogy a rendelet kiadása után olyan hírek kerültek forgalomba, amelyek szerint csak a lebélyezett germán leletek kell beváltani, a lebélyezetlenek továbbra is érvényben maradnak. A Banca Nationala ehhez alkalmazkodott. Pedig a rendeletben erre vonatkozólag *semmitféle megjegyzés nincsen*, általánosságban Banca Generala kiboocsátású pénzjegyekről van szó és a lebélyezett és lebélyezetlenek között nincsen megkülönböztetés. Akik a rendeletnek megfelelően, összes germán bankjegyeket beváltásra viszik, azok a lebélyezetleneket mindeztől kénytelenek voltak visszahozni, sőt a lebélyezett közt is azokat, amelyeken a bélyegzés nem elég kivethető.

De még nagyobb anomáliák vannak a germán leletek ideiglenes forgalmában. Sok bank és kereskedő germán leleteket ad vissza feleinek, viszont sok vevő is ilyen pénzben fizet és rendőrségre, pénzügyigazgatóságra és pénzügyminisztériumra való hivatkozással akarja kényszeríteni a kereskedőket germánbankjegy elfogadására. Ezzel szemben a Monitorul Oficial 70. számában a Banca Generala pénzjegyeinek beváltásáról kiadott 58.835. számú minisztertanácsi határozat a következőket tartalmazza:

A beváltás június 30-tól július 31-ig tart. Ebben a beváltási időközben a Banca Generala pénzjegyeit senki nem köteles elfogadni. (Románul ez a bekezdés így hangzik: in ace intervale.)

A rendelet tehát világosan kimondja, hogy germán leletek elfogadására senkit nem lehet kényszeríteni. Ezek a pénzjegyek augusztus elsején elvesztik érvényüket, addig tehát nyugodtan elfogadhatja mindenki.

A Kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamara egyébként tegnap tartott értekezletében

foglalkozott a Banca Generala pénzjegyek becserélésének ügyével és elhatározta, hogy főleg a lebélyezett és lebélyezetlen pénzek beváltása körül mutatkozó zavarok eloszlására az erre illetékes legfelső hivatalos fórum intézkedését fogja kérni.

Amerika a versaillesi béke revíziójáért

A főtanács július végén ülészik — Németország árut és nyersanyagot szállít Franciaországnak

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Berlin, július 8. Berlini politikai körök sokat foglalkoznak most az amerikai szenátus békeresolúciójával. A rezolúcióról még nem tudják határozottan megállapítani, hogy a versaillesi szerződést vagy egy új szerződést fog alapul venni. Mindamellett kétségtelenül nagy jelentősége van a szenátus rezolúciójának Németország egész politikai és gazdasági életére. A „News Herald“ szintén az amerikai német békével foglalkozik és azt írja, hogy az amerikai külügyi hivatal véleménye szerint

ez az első lépés a versaillesi békeszerződés megváltoztatására.

Ha a versaillesi békét tényleg meg tudják változtatni, megszűnik az az egyetlen ok, amely eddig Amerikát elválasztotta Európától.

A főtanács július végén Boulogneban összejött. Erre az ülésre kész tervekkel és határozatokkal fognak elmenni a szövetséges államok legfőbb képviselői. A helyzetet mindenestre komplikálja, hogy Felsősziléziában ismét felborult a rend és azok az eredmények, amelyeket ott a szövetségesek vártak, újból kétségessé váltak. A keleti kérdés megoldása azonban már annyira sürgős, hogy felette okvetlenül határoznia kell a szövetségeseknek. Szóba fog kerülni a jóvátétel kérdése is, amelynek előmunkálatait most végzik. Lehetséges, hogy a főtanács ülését mégsem Boulogneban fogják megtartani, — legalább az „Intransigant“ úgy értesül, — mert ez nem felel meg a szövetséges kormányoknak. Ebben az esetben a főtanács vagy

Párisban vagy Brüsszelben

ül össze, de mindenesetre még július végén. Ha a főtanács Brüsszelben fog ülésezni, a tanácskozással Jaspár belga külügyminiszter fogja vezetni.

Luchoeur a szenátus pénzügyi bizottságának ülésén beszámolt azokról a tanácskozássokról, amelyeket Wiesbadenben kezdett és Párisban folytatott. Bejelentette, hogy a tanácskozássok még nem értek véget. *Rathenauval* együtt tanulmányozták azt a kérdést, hogy miként lehetne Németországban felállítani egy központi hivatalt, amely az elpusztított vidékek helyreállítási munkáit gépekkel és nyersanyaggal ellátja. A szállítványok átvételére Franciaországban is felállítanak egy hivatalt. A német lapok közlése szerint a francia és német bizottságok megállapodtak abban, hogy Németország tizenötmilliárd értékű árut és nyersanyagot szállít Franciaországba.

A szerződéseket Luchoeur és Rathenau Wiesbadenben fogják aláírni

és kieserélni.

Felsősziléziában a helyzet ismét elmergesedett. Beuthenben a francia csapatok bevonulása alkalmával, mint azt megirtuk, megölték egy francia ezredet. Ezért a francia parancsnokság megtiltotta minden gyülekezést. A merénylet miatt ma sok letartóztatás történt. A város előkelő polgárai közül többet tuszul fogvatartanak. Az antantbizottság dr. *Stefant*, a város polgármesterét kiutasította. A „Lokalanzeiger“ jelentése szerint dr. *Wirth* kancellár a belügyminiszter kíséretében Breslauba utazott, ahol a politikai pártok vezetőivel és a hatóságokkal a felsősziléziai kérdésben megbeszéléseket tart.

Életünk gyermekeinkben teljesül. Magunknak adunk, ha a Tarbutnak adunk

Briand Kisázsia kiűritéséről

Anglia szállja meg a kiűritett területeket — Konstantinápoly védelme

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Páris, június 8. Briand francia miniszterelnök a kamarában a kiszásiai helyzetről nyilatkozott:

— A törökök, — mondotta, — most ujonganak, mert mindenütt kiszorítják Kisásziából a görögöket. Örülnek, hogy a francia csapatok is elhagyják Kisásiát. De tévednek a törökök, ha azt hiszik, hogy ezeket a kiűritett területeket megszállhatják. A francia csapatok eimentek ugyan Szíriából, de helyükre angol csapatok fognak jönni és

a kiűritett területeket Anglia fennhatósága alá helyezik.

Ezután rátért a béke kérdésére. A francia kormány ószintén kívánja a békés megegyezést a keleti államok között. Eddig is minden erejét latba vetette, hogy a békét megteremtse, ezután is mindent el fog követni a béke érdekében. Azok a francia csapatok, amelyek egyelőre még Kisásiában vannak, megőrzik semlegességüket, se az egyik, se a másik küzdő fél érdekében nem fognak beavatkozni. Harmsworth angol külügyi államtitkár a külügyi bizottság ülésén beszámolt a külügyi helyzetről és főleg

a keleti kérdést ismertette részletesen. Ezen az ülésen szóba került annak

a merényletnek a terve is, amelyet az angol főparancsnok ellen akartak elkövetni.

Az anatóliai nemzetgyűlés legutóbbi ülésén Konia és Zombuldak képviselői interpelláltak a konstantinápolyi kérdésben. Megkérdezték a kormányt, mi a véleménye a konstantinápolyi és angorai kormányok egyesüléséről és mikor következhet az be? Az interpellációra Kemal válaszolt, aki kijelentette, hogy Moszkvából vár utasítást. Konstantinápoly védelmére Anglia messziremenő intézkedéseket tesz. A Földközi tengeri flotta már be is futott Konstantinápolyba. Az angol kormány ezenkívül még **ujabb erősítéseket is fog küldeni.**

A görög sajtó az angorai kormány helyzetével foglalkozik és mert a harcéri sikereket kisebbiteni nem tudja, Angora belső politikájának gyengeségét akarja elhitetni. Görög lapok azt írják, hogy Angora pénzügyi helyzete válságos. Kemal pasa állítólag táviratot küldött Moszkvába, ahonnan sürgős pénzesélyt kér, mert ellenkező esetben kénytelen a hadműveleteket megszüntetni. Kemal pasa meglátogatta a frontot is, beszédet intézett a katonasághoz amelyben még fokozottabb erőfeszítésre buzdította a csapatokat. A kiszásiai harcéri jelenléteket egyébként változó sikerekről számolnak be

A pécsi merényletterv

Több letartóztatás történt — Az összeesküvők vallomása

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Röviden megemlékeztünk arról a merénylettervről, amelyet Pécsen akartak végrehajtani Linder Béla ottani polgármester és több társa ellen. A pécsi lapok napok óta bőven ismertetik az érdekes bűnténytet.

Csütörtökön éjszaka a pécsi rendőrségen Minkler Ádám főkapitány, Dolinka alispán és Linder polgármester jelenlétében megkezdte a két letartóztatott összeesküvő kihallgatását. Az egyik fiatalemberrel a rendőrségen folyó kihallgatáson kiderült, hogy valódi neve Niedermann Béla és a Nemzeti Hadsereg alhadnagya, a másik Kovács Imre őrmester. A harmadik társuk Maximovics Pál főbelötte magát. Niedermann elmondta, hogy június 21-én éjjel lépte át a demarkációs vonalat és azóta Szigetráron és Pécsen tartózkodott. Bevallotta, hogy Kaposvárról érkezett és az ottani katonai parancsnokság T-osztályának vezetőitől: Lókay Ferenc őrnagytól és Král századostól parancsot kapott Linder Béla, Pécs polgármestere és feleségének meggyilkolására, továbbá más közszeraplésű pécsi egyén ártalmatlanná tételére. Lókay őrnagy és Král százados Linder fejéért 200.000 koronát, két más pécsi vezető pártember ártalmatlanná tételéért 20—20.000 koronát helyezte kiltátsába. A kaposvári T-osztály vezetői megadták a kellő felvilágosításokat a terv keresztülviteléhez és köztették vele azoknak a pécsi fehéreknek címét is, akik a terv kiviteléről már tudtak és akik hajlandók voltak a gyilkosokat munkájukban támogatni.

Pécsen Niedermann találkozott Maximovics Pál rovtottultu segédjegyzővel, aki már előbb eljött Kaposvárról és aki a tervbe be volt avatva. Maximovics Pálnak kellett volna Lindert és feleségét meggyilkolnia, ezért a Niedermannnak ígért 200.000 koronából 100.000 koronát kapott volna.

Harmadikán este félkilenc órakor, a Belvárosi-kávéházi megbeszélés után indultak volna a merénylők a Zrínyi utcából hazafelé menő Linder elé és a városháza előtt akarták vele végezni. Maximovicsnak kellett volna Lindert, azután feleségét agyonlőni.

Niedermann beismerte, hogy a merénylőknek, nevezetesen Maximovicsnak a revolvért Légrady Ferenc, a pécsi keresztényszocialisták pártjának adta és tőle kapták a mérget és a löri, amelyet Niedermannnak akkor kellett volna használni, ha Maximovics terve esetleg meg-

híusul. Maximovics, Niedermann és Kovács költségeik fedezésére Pilch Andor pécsi műepítész től június 21-től 29-ig három ízben 3000—3000 koronát kaptak.

A merényletet úgy fedezték fel, hogy arról Garami Ernő Bécsben értesítést kapott budapesti forrásból, mire figyelmeztette Lindert, aki elrendelte a nyomozást.

A rendőrség több pécsi polgárt is letartóztatott. A letartóztatottak közt vannak Pilch Andor építész, Légrady Ferenc, a pécsi keresztényszocialisták pártjának titkára, Komócsi István kanonok. Maximovicsnak 1 millió koronát ígérték, ha Károlyi Mihályt is megöli.

Konferencia Palesztina dolgozóinak érdekében. Bécsből jelentik, hogy ott a napokban a „Hitachduth“, „Hapoel Hazair“, „Ceire-Cion“ és a „Poale Cion“ képviselői tanácskozást tartottak, amelyen elhatározták, hogy augusztus 27-ére Karlsbadba külön előzetes konferenciára hívják meg a különböző cionista munkás-szervezetek delegátusait, hogy a 12. kongresszuson tanusítandó magatartásuk felől megállapodásra jussanak. Meghívják azokat a delegátusokat is, akik nem tartoznak ugyan egyik szervezethez sem, de akik a dolgozó zsidóság Palesztináját akarják felépíteni és akik hajlandók a kongresszuson a munkásköveteléseket támogatni.

A clujzi zsidó gimnázium igazgatósága közli, hogy az első évvégi értesítője darabonként 30 leíért a pénz előzetes megküldése után az igazgatóságnál (Cluj, Malom u. 24., I. 19.) kapható. Összesen 100 értesítő kerül eladásra. Az értesítő 54 lapon jelent meg a következő tartalommal: Bavezető. A román nyelv tanításának módja. Felügyelő bizottság. Tanári testület. Adatok az iskola történetéhez. Az iskolai gyermekbiróság. Iskolai ünnepélyek. Jutalmazások. A tanulók érdemsorozata. Statisztikai adatok. Tudnivalók az 1921—22. tanévről. Héber nyelven: A vallásérkölesi-nemzeti nevelés iskolánkban. A héber tárgyak tanítása iskolánkban. A tanulók „Hassachar“ egyesülete a héber nevelés szolgálatában.

Egybehívják a palesztinai nemzetgyűlést. Jeruzsálemből jelentik, hogy Samuel főorományszó hivatalos átiratban arról értesítette a Waad Leumi-t, hogy a londoni kormány hozzájárult a palesztinai nemzetgyűlés egybehívásához. Ennek megfelelően elkészítik Palesztina alkotmányáról szóló tervezetet, amelyet az összeülő nemzetgyűlés elé terjesztenek. Az alkotmány tervezetét a Balfour deklaráció és a főorományszó július harmadiki kijelentései alapján fogják kidolgozni.

PIE PUS

Ohyan megrendű, kegyetlenül zokogni kell. Zokogni te is pajtás: elmarad. Pedig tervbevétték. És mégis elmarad. Elhatározták és keményen megígérték egymásnak, hogy meglesz. És mégis elmarad. „Őszre szerelmes társaim, a viszontlátásra őszre!” És mégis elmarad. Képtelenség leírni, mi marad el, olyan zokogató a dolog. Az an-ti-ti-ti-ti-sze-sze-sze... Nem. Nem lehet. A toll elcsúszlik és akadozik... Hát válts gyepőt, jobbkéz, ragadj kemény ceruzát az elpuhult toll helyett. És ird le, mert az olvasó nem tud elaludni a nyugtalanságtól. Ő még mindig jobb, ezerszer jobb, mint ha a szívfejdalomtól nem tudna elaludni. Mert ami most elmarad, nem kisebb valami, mint az antiszemita-kongresszus. A második. Mert az első nem maradt el. Azt megtartották annak rendje és módja szerint, nem is olyan rég, alig pár hónapja, Bécsben. A program igen szép volt s a napirend, bár nem dolgozták ki előre, senkinek sem okozott fejtörést. No igen, kivéve annak a néhány zsidónak és utcai járókelőnek, akiknek a kongresszus fejtörést okozott. És annak a néhány üzlet tulajdonosnak, akiknek az okozott fejtörést, hogyan fogja a zsidógyűlölk nemes haragja következtében szilánkokká tört kirakatüvegét ujjal pótolni és mely antiszemita tüssze hottal a nyomát, ha az őslágból egységmas zsidóbarát holmi eltűnt. Szegény jó antiszemita-csák, akiknek már a zsebükben volt a potyajegy a pesti kongresszusra, most megdöbbszent szívvel vehetik a gyászírt, hogy elmarad. Miért marad el? Vannak, akik hetvenhét ok között keresgélnek és találnak, de ezek rosszszul teszik, mert egy sem ok a hetvenhét közül. Az igazi ok, hogy Pest nem tűri az idegen csöcselék. Ha be kell verni a zsidónak a fejé, ha egy két kirakatot akarnak meghűntetni, nem szaladnak a szomszédba antiszemita-ért. Elvégzik ők azt házilag.

○ Az örökbékét énekl meg a legnagyobb amerikai újság, a „New York Herald“. Nem lesz többé öldöklés, gyász, szomorúság és nyomor, mert felfedezték a csodaszert: egy kitűnő amerikai mérnök, (a nevét nem érdemes ideírni) egy törekvő üzletember, aki a legjobb, a leghatásosabb eszközt találta fel a „tartós béke“ megtartására. Ez az amerikai Jenki fehalált egy csodaagyut: öt tonna a sulya és kétszáz-háromszáz kilométer távolságra hordja el a robbanó töveget. Milyen kitűnő csodaszerszám ez az amerikai ágyu! Majdnem olyan jó, mint a híres Berta és a németek negyvenketese, amelyek szintén hatalmas gránátlövegeket lödítottak hatalmas távolságokra. A negyvenketese a belga páncélerődöket törte pozdorjává, a Berta, a kedves, békeszerető Berta, Belprádba kacsintgatott át a Dunán és zuzaszt a békés palotákat. Ha az öttonnas szörny végtelességbe száguldó sebességével már beleszóllhatott volna a világhaboruba, semmivel se jelentett volna többet, minthogy hirben és romboló erőben felülmulta volna a fantasztikus negyvenketest és a kedves Bertát. Téved a New York Herald és téved az emberbarát Jenki-mérnök, amikor világgá rikoltja, hogy az új találmány, az új ágyu békét teremtő mű. Uj ágyu, új halál! A békét nem ágyu-feltalálók fogják elűnteni az emberek szívébe. A békéhez nem romboló erőre van szükség, hanem teremtő erőre. Ahelyett, hogy új ágyukat találnak fel, olvasszák be a régiéket is és verjenek belőlük ekét és kapavasat.

(—) Ujságíró akadémiát állítanak fel Budapestben, hogy amire az új sajtótörvény élethelép „jól képzett és megbízható erkölcsű ujságíró gárdá“ álljon rendelkezésre. A destruktív gárda helyét egy konstruktív gárda, vagy ha úgy tetszik, különítmény foglalja el. Ha lehetett a Magyar Távirati Irodát „lovasítani“, miért ne lehetne az egyes szerkesztőségeket is. Az akadémiának már kész a tanterve és összeválogatták a tanárokat is. Sajtóethikát például Hindy Zoltán ad elő, ez az ősiák és egyetemi vezér, akinek portréját nem a leghizelgöbben megirjolták már egy jó párszor. Ríportról Anka János mesél majd, jogi alapismereteket Angyal Pál nevű többszörösen leleplezett plagizátor önt a tudnivalókbá. Agrárpolitikáról Zsilinszky Endre, a parasztvezér Achim András gyilkosa világoztja fel a „megbízható erkölcsű“ jelöltek, szerkesztésről Mítotay István, akinek leghizelgöbb jelzője eddig a „kítartott“ volt. Színházi kritikára Szász Károly képviselőházi alelnök oktat, akinek a parlamentben elég komédiában volt része. A modern irodalmat természetesen Császár Elemér ismerteti, akinél nincs meg a veszedelme annak, hogy esetleg Ády Endrét is írónak tekinti. Banga páter és Ekhárd Tibor is ujságíró-oktatók lesznek. Ha az Akadémia beválik — és minden garanciája meg van ennek — akkor valóban lesznek Magyarországon rátermett emberek, akik az ujságokat írni fogják. De ki fogja azokat olvasni?

Szerkesztő: Kladoványi Zs. N. S.

A nagy

Pompeji jelenlétével a menőráhozól vert asztal te, zsidók ki nyult hozzád val biztosított Hyrkamust a lélel, hogy

Am ne ezer zsidót a tisztelet és a felejteti ama val és igérge leheteti felejt zsidóország egyzerúsége ságra oktató szári hatalon császár mago gással és hor római, de a

A kardját h élet széikség, újításokat h csak fegyver tehát katonai és megbizhat gyasztóta a szivta föl, m potámia vége

A zsidó szőlőjére éhez Judeából min riává, igavon szellemben és ban állott me

Egy szan és görcső bogót. Samar előfutárjai v végső konzek zeti gondolat lényeg a nem volt, ezt egy kivül. A szig szombaton va kosabb korlá szombal meg

Caddók toztatta. Meg loták) partját nevét írta, a dsevel magán ságrt. A pár láthatatlan I

Róma a a zsidók kiz idejében senk a népet, hogy viselkedjenek.

Komoly dött, a rende ven esztendőv elején.

Rómát helytartó, aki zakat kardélt akiknek előbb tette.

A busz zították a né taktól ápart Eleazarra ne sem tehetség fogni. A Ga

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség: 877
 Kiadóhivatal: 844
 Zs. N. Sz. 558

Zsidók multjából

A nagy zsidó forradalom előzményei.

Pompejus majd kilencven esztendeje hogy jelenlétével meggyaldzta a Szentélyt. Nem nyult a menórához, az áldozó csészékhez; a szinaranyból vert asztalt és a füstölő edényeket csak nézte, zsidók kiontott vérével bemocskolt keze nem nyult hozzájuk. Győzelmét embereséges taktikával biztosította, nem fegyveres megfélemlítéssel. Hyrkamust újból kinevezte főpappá azzal a föltétellel, hogy a vidék népét jó szóval csöndesítse.

Am nem lehetett elfelejteni, hogy tizenkét ezer zsidót álnok módon mérszárólatott le istentisztelet és áldozás közben. És nem lehetett elfelejteni ama zsidók büntét sem, akik édes szóval és ígérgetéssel a katasztrófát fölidézték. Nem lehetett felejteni, mert Rómának szüksége volt Zsidóország kincseire. A köztársasági alkotmány egyszerűsége tiszta jellemre és kemény férfiaságra oktató szelleme tündezőben volt. A császári hatalom még megoszlott a szendátusával, a császár maga egyszerű polgár volt, akinek kézfogással és homlokcsókkal köszönhetett a szabad római, de a hatalmi mérleg mégis feljebb billent. A karját helyezte a serpenyőre. A gazdasági élet szükségesszerű változásai a politikai életbe is újításokat hoztak, a forradalom kirobbanásait csak fegyverrel lehetett elfojtani, a császárok tehát katonai szuverenitásra törekedtek, kemény és megbízható fegyveres szervezetre, amely fogyasztotta az anyaország életerőt, de nem szarta föl, mert a birodalom Britanniától Mezopotámia végéig csücskéig volt kizsákmányolható.

A zsidók olajára, gabonájára, zamatos szőlőjére éhezett Róma armádiája, kipréselni Judeából minden munkaerőt, lezüllesztani páriává, igavonót csinálni a nemes népből, amely szellemben és erkölcsökben szédületes magasságban állott mindazok fölött, akik Rómát uralták.

Egy szívós, számra nézve kis párt dacosan és göröcsően tartotta magasan a nemzeti lobogót. Samai mester iskolájának hívei elméleti előfutárjai voltak ezeknek: valóságosak; a vallási végső konzekvenciájáig követelték, mert a nemzeti gondolat rezerváriumát látták benne. De a lényeg a nemzeti gondolat, a nemzeti cselekvés volt, ezt egy pillanatra nem hagyták figyelmen kívül. A szigorú Samai megengedte a fegyver szombaton való használatát, noha a legaprólékosabb korlátozásokat rendelte el a békebeli szombati megtartására.

Caddók a mester elméletét cselekvéssé változtatták. Megalapították a buzzók (kannaim, zeloták) pártját és a párt lobogójára Pinchasz nevet írta, ama bibliai buzzót, aki meggyőző-adséval magára maradván is küzdött az igazságért. A párt republikánus volt: uralkodó a láthatóan Isten, alkotmánya a Tóra.

Róma adóvégrehajtókat küldött Judeába, a zeloták kizavarták, az embereséges Tiberius idejében senkit nem provokáltak, csak tanították a népet, hogy idők forgandósága esetén hogy viselkedjenek.

Komoly szerepük évtizedek multán kezdődött, a rendes időszámítás után körülbelül hetven esztendővel, éppen ilyenkor, Tamuz hónap elején.

Rómát egy vérszopó képviselte: Florus helytartó, aki a legkisebb megmozdulásért százként kardélre hányatott, a foglyokat pedig, akiknek előbb kegyelmet ígért, keresztre feszítette.

A buzzók akcióba léptek és fölkelésre lázították a népet, amely a Rómához hí Hillel-táktól átpártolt Eleazar ben Ananai táborába. Eleazarra nem lehetett sem alacsony származást, sem tehetségelenséget, sem tudatlanságot rájogni. A Garon család, amelyből származott,

Rómában is híres volt gazdagságáról és befo-lyásáról, ő maga már fiatal korában templom-paramsnoki minőségben bírta a helytartó bizalmát és a följegyzések szerint többet tudott, mint sok jónévi Biblia-magyarázó.

Ő szervezte, ő irányította a nagy zsidó forradalmat, amely irtozatos bukással végződött. Mindenünk elveszett, csak hitünk és a forradalom tanulságai maradtak meg számunkra.

Szabó Imre.

A Bialik-matiné. A „Ceire Cion” szervezet ma, vasárnap délelőtt tíz órakor az Urániában Bialik-matinét rendez magas művészi, változatos programmal. A matinén Kolozsvar több kitünő művészöjje és művésze vesz részt, így R. Lorbeer Ilona, Baróti Erzsébet, Ruvinszky Rafael és Lengyel Vilmos. A jövedelem felét a Nemzeti Alapra fordítják. A matinéra külön is felhívjuk mindazoknak a figyelmét, akik az új-heber költészet iránt érdeklődnek. A matiné nívós programja kitünő alkalom megismerni az új-heber költői nyelv legnagyobb művészetét, Chaim Nachman Bialikot.

A Tarbut Országos Zsidó Iskolaejegyesület fötitkársága értesíti a héber és román nyelvi tanfolyamra jelentkezett tanítókat, hogy az előadásokat a hónap 11-én délelőtt 8 órakor az ortodox elemi iskolában (Eötvös-utca 8 megkezdji).

Ki lesz az új lakáshivatali főnök? Az Uj Kelet tegnapi számában részletesen foglalkozott a lakáshivatal ügyével. A nemrég kiadott lakásrendeletet hatályon kívül helyezik, mert a városi tanács minden más magasabb hatóság hozzájárulása nélkül, saját felelősségére publikálta. Tanasescu belügyi államtitkár tegnap a délutáni órákban tanácskozott a lakásügyi bizottsággal és ekkor a személyi kérdés is felvetődött. A Dandea-Babes kombináció mellett most már egy harmadik jelöltről is szó van: Ez *Giurgiu*, a nádasmenti közigazgatási kerület főszolgabírája.

A kamarai titkárok aradi kongresszusának tárgysorozata. Az aradi kongresszuson, amelyről az Uj Kelet tegnap már részletesen hírt adott, elsősorban a kereskedelmi kamarák szervezetének, működésének egységesítését, másodsorban a részvénytársaságok létesítéséről szóló kereskedelmi törvény módosítását kérő javaslatokat fogják tárgyalni.

Értekezlet a kolozsvári iparkamarában. Csütörtökön délután a kolozsvári Kereskedelmi és Iparkamarában fontos értekezlet volt, amelyen az aktuális gazdasági problémák kerültek szóba. Elsősorban a nemrég megjelent építkezési törvényre tették meg észrevételeiket a résztvevők, majd a magas pótdótot vették alapos bírálat alá, foglalkoztak Dobrescu képviselőnek a szabadkereskedelem érdekében tett interpellációjával és végül a Banca Generala pénzügyeinek becsesülését tárgyalták.

Lengyelek és oroszok harca a határon. Bukarestből jelentik: A lengyel és bolsevista határvédelem között összeütközés támadt. Az összeütközés a romániai határ közvetlen közelében történt. Három halott és két sebesült áldozata van.

Esperanto világkongresszus Prágában. Ez év július 30-tól augusztus 7-ig fogják megtartani a világ esperantistái XIII. egyetemes kongresszusukat Prágában, amelyre már kétezernél több résztvevő jelentkezett a világ minden országából. A kilenc napig tartó kongresszus külön érdekességei lesznek a nemzetközi hangverseny, amelyen a képviselt nemzetek legbiválóbb ének- és zeneműveit adják elő, nemzetközi kosztümbál, amelyen a résztvevők nemzeti viselőtükbén jelennek meg, esperanton nyelvű színelőadás, irodalmi és szónoki versenyek stb. A kongresszus résztvevőinek a csehszlovák vasutak feljegyét és a konzulátusok az utleveleket láttaamozásánál 50 százalékos kedvezményt adnak.

Dr. Jónás Imre ügyvédi irodáját áthelyezte Calea Reg. Ferdinand (volt Wesselényi Miklós u.) 16 szám alá, földszint.

Püspökök a letartóztatott papokért. Ma délelőtt Tanasescu belügyi államtitkárnál megjelentek Majláth Gusztáv római katolikus, Nagy Károly református és Ferenc József unitárius püspökök, akik arra kérték az államtitkárt, hogy az összeesküvés perben letartóztatott lelkészek fogságuk alatt hazulról élelmezhessek magukat és egyéb könnyebbséget élvezhessenek természetesen a fogházi szabályzatok korlátain belül. Az államtitkár a főpapok kívánságát jogosnak találta és megígérte, hogy személyesen fog a politikai foglyok érdekében közbenjárni.

Elfogták a volt prefektus lakásának betörőit. Tegnapi számunkban röviden hírt adtunk arról, hogy dr. Szabó Dániel volt megyei prefektus Monostori-ut 7. sz. alatt lévő lakásába betörték és onnan 20.000 lei értékű fehérműt elloptak. A rendőrség Illea Romolus detektívönök vezetésével megindította a nyomozást és a tetteseket Faksz Józsefet és Kulik Ilkát tegnap elfogta. A nyomozás megállapította, hogy Kulik Ilka, aki Szilágyi Erzsébet álnéven mint szakácsnö szolgált a volt prefektusnál, férjével, Faksz József vasúti munkással Szabóék távolléte alatt felfeszítette a hálószoba szekrényeit és az ott talált fehérműket Faksz Székely-utca 7. számú lakására vitte. A detektívek az itt tartott házkutatás alkalmával az ellopott fehérműket meg is találták. Mindkettőjüket letartóztatták. Kulik Ilkát, aki már több betörést követett el, átadták az ügyészségnek, Fakszot pedig, aki szökött katoná, a hadbíroság fogházába vitték.

Uj ágya. Párisból jelentik: Az amerikai sajtó szenzációs találmánnyal foglalkozik. John Temple mérnök ugyanis új ágyat talált fel, mely öt tonna súlyú és kétszáz-háromszáz mérőfontnyire ellő. A „Newyork Herald” „Itt a világéke” cím alatt foglalkozik az új találmánnyal.

Eminescu szobor. Bukarestből írják, hogy Goga Octavian felhívást intézett a román társadalomhoz Eminescunak felállítandó szobor érdekében. A művészeti ügyek minisztere erre a célra 50 ezer leit jegyzett.

A nagy zsidó forradalom előzményeinek leírását találja az olvasó mai számunkban. Ez a cikk része egy cikksorozatnak, amely szombatonként ismertetni fogja nemcsak a római idők zsidó eseményeit, hanem az újabb zsidó történelem érdekes mozzanatait is.

Rendőrségi hírek. Urszu Jánosné Munkás-utca 24. sz. lakos testisértés miatt feljelentést tett a rendőrségen. — Dr. Hekei Danielné Fadrusz János-utca 10. sz. lakos 100 leies lopásról tett panaszt. — Sialagyk Mihályné Egyetem-utcai lakostól 600 leit loptak el. — Cinpagia Szebasztian kapitány Erzsébet-ut 47. számú lakásából 600 leit loptak el.

* Ismét kapható Földes világhírű Margit krómje (szappan, puder, mely pár nap alatt átvál, szép, rozsdássá, simává teszi az arcot. Előttintet szepit, majfoltot, minden bőrbajt. Zsíritalan, arctaimaiban, rögtön szepit. Kapható mindenütt.

* A legjobb rum- és likőressenciák a legolcsóbb árban kaphatók Glück Henrik gyárában Órdea Mare (Nagyvárad) Calea Vict. (volt Kolozsvári-utca) 74. szám.

Közlötés

A Chevra Kadisa kórházi élelmező bizottságának 1921. június havában kifejtett munkásságáról. 1921. június 1-30-ig kiosztott ebédek száma természetben 1100, váltásban 156, összesen 1256 adag. 1921. június 1-30-ig kiosztott tej természetben 90, váltásban 30, összesen 120 liter. 1921. június 1-30-ig kiosztott bor természetben összesen 90 liter.

Bevételek	
Kézpénzkészlet a mult hónapról	109.—
Persely utján befolyt ..	526.75
Templomi adományokból ..	905.80
Betegek hozzájárulásából ..	870.—
Havi hozzájárulásokból ..	3791.—
Önmegadózatásból ..	190.—
Összesen Lei:	6395.55
Kiadások	
Kézpénzkészlet ..	90.05
Pénzbeli segélyben ..	230.50
Mult havi adósságból fizetve ..	2546.—
Ételelhordásért ..	2142.—
Fűzésre ..	1282.—
Kisebb költéség ..	125.—
Összesen Lei:	6395.55

Kifizetésre visszamaradt még .. 870 Lei.
 Cluj, 1921. július hó 5-én

az elnököt.

Della Torretta az olasz külügy miniszter

Róma, július 8. Della Torretta gróf, aki jelenleg Párisban tartózkodik, táviratilag közölte Bonomival, hogy a külügyminiszeri tisztséget elfogadja. A külügyi tisztséget ideiglenesen Bonomi vállalta, mert a kormány névsorának összeállításánál még nem kapott Torrettától ígéretet a tárca vállalására.

KOZGAZDASÁG

A csehszlovák állam megvásárolta a magyar lisztfeleslegeket. Prágából közlik: A csehszlovák állam megvásárolta a felesleges magyar nullásliszt készleteket kilogrammonként 32 koronaért. Az amerikai lisztnek az ára 27 korona, a magyar liszt minősége azonban aránytalanul jobb.

Magyarországon a betétváltás 80 százalékát be kell fizetni. Budapestről jelentik: A pénzügyminiszter elrendelte, hogy a bankoknak a betétváltás összegének 80 százalékát július hó 6-ig be kell fizetniük. A legtöbb vidéki pénztintézet nemcsak egész készpénztől kénytelen megválni, hanem még hitelt is igénybe kell vennie.

A magyar szeszkontingens. Budapesti jelentés szerint a mezőgazdasági és ipari szeszgyárak tárgyalásának eredményeképpen a magyar pénzügyminiszter hozzájárult ahhoz, hogy a jövő évben csupán 240.000 hl. szeszt termelhetnek a szeszgyárak Magyarországon. Ez teljesen fedezné a belföldi szükségletet és még exportra is maradna. Erős küzdelem folyik a gyárak között, hogy ez a kontingens miként oszoljék meg közöttük. A kontingens nagyobb része a mezőgazdasági iparnak jut.

Csehszlovák-román forgalom Magyarországon át. A Narodni Listy budapesti levelezőjének közlése szerint a csehszlovák-magyar kereskedelmi tárgyalások során sikerült a tranzit-forgalom kérdésében megegyezni. E szerint Csehszlovákia és Románia közötti forgalom számára jelentékeny tarifakedményt biztosít Magyarországon. A csehszlovák és román áruk a budapesti főállomáson lesznek központossá és onnan továbbítják azokat.

Mennyi pénzt lehet Magyarországra bevinni. Budapesti táviratozzák: A Budapesti Közlöny mai száma közli azt a kormányrendeletet, amely a magyar bélyegzési bankjegyek behozatali tilalmára vonatkozik. A rendelet értelmében ezentúl legfeljebb 5000 korona magyar bélyegzésű pénzt szabad engedély nélkül behozni Magyarországra területére. Az új államjegyek és a postatakarékpénztár bankjegyeinek behozatalát a rendelet nem korlátozza. A 1 és 2 koronás bankjegyekből legfeljebb 200 korona értékűt szabad bevinni.

Olasz kereskedelmi kamara Bukarestben. Bukarestből jelentik, hogy a kormány a legutóbb tartott minisztertanácson megengedte, hogy a fővárosban olasz kereskedelmi és iparkamarát állítsanak fel.

Vámhivatal Marosvásárhelyen. Bukarestből táviratozzák: A kormány elhatározta, hogy Marosvásárhelyen vámhivatalt állít fel. Fiókvámhivatalokat állítanak fel Campulungon és Bánlakán is.

A vetések állása. Az Erdélyi Gazdasági Egylet közli: Az őszi buza aratása az alföldi részeken kezdetét vette, másutt a magasabb fekvések kivételével sárga érésben van. A hegyvidéken, Székelyföldön még zöld. A tavaszi kalászosok közül a tavaszibuza fejlődése a hegyvidéken a legkedvezőbb, a domboru részeken közepes, sík vidéken gyenge termés várható. Hasonló az árpa és a zab terméskültségei is. Tengeri fejlődését a hideg időjárás hátráltatta, második kapálása befejeztetett, a viharos, szeles időtől sokat szenved. Jó közepes termést ígér. Burgonya fejlődés hegyvidékeken a fagy folytán elmaradott, másutt szépen fejlődik, jó termést ígér. A kertivetemények az esőzés folytán rohamosan fejlődnek

és jó termést ígérnek. Kender, len korai vetések szépek, későbbiek szárazság miatt szenvedtek. cukor és takarmányrépában jó termés várható. Erdélyhegyaljáról a peronospora fellepését jelentik.

Idegen tőke Oroszországban. Moszkvából jelentik: A szovjetkormány idegen tőkéseknek engedélyt adott a bakui és groznyi petróleumtelepek kiaknázására.

Valutapiac:

Bécs, jul. 8. Lei 1084, dollár 731—, belga frank —, francia frank 5880, svájci frank 124³/₄, holland forint 212—, dán korona 122¹/₂, jugoszláv korona 1928—, norvég korona —, svéd korona 158-70, szokol 989¹/₂, leva 585, lira 3550—, márka 990¹/₂, lengyel marka 42¹/₂, font sterling 2740, rubel —, magyar korona 245.

Berlin, jul. 8. Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania 1060—, Kopenhága 1253 70, Stockholm 1640-30, Helsingfors —, Róma 363-10, London 280-45, Newyork 7542—, Páris 600-35, Zürich 1266-70, Madrid —, Bécs 1108—, Prága 100-35, Budapest 2807, Bukarest —.

Zürich, jul. 8. Bukarest 880—, Berlin 790—, Amsterdam —, Newyork 595—, London 2212—, Páris 4740—, Milano —, Brüsszel —, Kopenhága 99¹/₂, Stockholm 130—, Kristiania 84—, Madrid —, Prága 797—, Budapest 220—, Zágráb 390—, Buenosayres —, Varsó 37—, Bécs 93—, osztr. leb. kor. —.

Budapest, jul. 8. Lei 387-397, font ster. 980—, 1010, leva —, dollár 262-272, francia frank 2140-2160, márka 355-365, lira 1285-1305, osztr. kor. 36-37, rubel 45¹/₂-46¹/₂, svájci frank —, szokol 365-375, dinár 693-702, lengyel marka 16¹/₄-17¹/₄.

Páris, július 8. A lei 18³/₄ centimes.

SZÍNHÁZ

Magyar Színház heti műsora:

Vasárnap: Éva. Berky Lili bucsuförlézésével. Rendes helyarákkal.

Hétfő: Hoffmann meséi. Kovács Dezső vendégjátékával. Új szereposztással. Rendes helyarákkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.

Kedd: Hamlet. Részben új szereposztással. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.

Szerda: Gróf Rinaldo. Operette-repriz. Kabdebó Duoi vendégjátékával.

Csütörtök: Faust. I. II. és III. felvonása. Folescu Györgynek a bukaresti opera tagjának vendégjátékával. Utána: A szentpétervári cári opera három tagjának — Smirnova primaballerinának Romanov és Obunov baletáncosoknak föllépése. Premiere helyarákkal. Előadás kezdetén a nézőtérre vezető ajtókat bezárják.

Péntek: Tatárjárás. Utolsó színházi előadás a szünet előtt. Sümegi Ödön bucsuförlézésével. V. Hegyi Lili vendégjátékával. Rendes helyarákkal.

Szombat: A vörös plakát. Mozgófénykép előadás. Szenzációs amerikai dráma. Kezdeté 5 órákor, 7 órákor és 9 órákor. Igen olcsó helyarákkal. 7, 5, 3, 2 lei.

Vasárnap délelőtt: 10 órákor gyermekelőadás. Válogatott ismeretterjesztő látványos és humoros filmműsorról. Gyermeknek mesél dr. Csillag István. Rendkívül olcsó helyarákkal.

Vasárnap délután: A vörös plakát. Kezdeté 3, fél 5, 6, fél 8 és 9 órákor.

Hétfő: Xa-Xa, vagy: Az elrabolt hercegisasszony. Első rész. 6 felvonás. Kezdeté 5, 7 és 9 órákor.

Bohémélet. R. Lorbeer Ilona és Bródy Miklós vendégváltásával. Lorbeer Ilonát lágy behúzó, a legfincobabb árnyalatokra annyira alkalmas hangja és egész lényének poétikus bája par excellence lírai énekesnővé predesztinálja. Ez tette — zenei intelligenciájának és játéktudásának hozzájárulásával, — hogy minije tökéletesen átértelt és átértett, nemesen harmónikus alakítás volt. Tiszán a rossz akusztikájú színház hibája, hogy csodás légyságu pianói nem érvényesülhettek kellően. Az est másik érdekessége Bródy Miklós karmester vendégfellépte volt. A nagytudású, izig-vérig muzsikuss Bródynak sikerült ez esten megmutatni, hogy milyen nívóra tudná emelni a Magyar Színház operaelőadásait. Szuggesztív erejű vezetése alatt a zene-ár játéka precíz és finoman árnyalt volt. A közönség meleg lelke-

sedéssel ünnepelte a két vendég-művészt de osztoztak az est sikerében a többi szereplő: Ruvinszky, Susnek, Virág is. S. E.

A színház irodái hírei: Hamlet. Kedden este Shakespeare „Hamlet”-je fog színpadra lépni a címszerepben Janovics Jenő dr. ar. a többi szerepben Lszáky Margittal, Laczkó Arankával, Szentgyörgyi, Szakács Andorral, Tárayval, Lengyelvel, Nagy Gyulával, Leöveivel. Az előadást pontosan 8 órákor kezdik s előadás megkezdésekor a nézőtérre vezető ajtókat bezárják. — „Éva”. Berky Lili bucsuförlézésével. Ma este Lehar „Éva”-ja kerül színpadra s ezen az estén veszbucsut 12 esti vendégjátéka után a kolozsvári közönségtől Berky Lili. — „Hoffmann meséi”. Ez évadban hétfőn este fog először színpadra lépni Offenbach klasszikus szépségű „Hoffmann meséi” Ruvinszky fogja Hoffmann énekelni, a hármas női szerepet pedig Susnek Anna. Vendégként Kovács Dezső a szatmári színház tagja fogja játszani a csodadokort.

A mozgóképműsora: A Egyetem-mozgóban: Vasárnap Corvin filmretek: „A tékozló fiú”. Egy zeneszerző tragédiája, ki muló kalandokért eltaszítja családját s mikor évek múlva jóvá akarja tenni hibáját, akkor látja, hogy bűnére nincs bocsánat. A halálban keres menekedést gyötörései elől. Hétfő, keddi, Ahasverus, a bolygó zsidó I. rész: „A sírok szerelmese”. A címszerepben Carl De Vogt utólrhetetlen alakítását produkál. — Uránia-mozgó: Vasárnap: „Az anyaszeretet”, amerikai filmdráma, a minden poklokot keresztül diadalmaskodó anyai szív himnusza. Hétfő, keddi a bukaresti Apolló-cég-szenzációja, „Indiai bosszú”, egy milliárdos újságírólyó izgató élelménye. Hétfőtől, július 11-től, mélyen leszállított helyárak!

Mozgófénykép-előadások a Színházban. Mint minden évben, úgy most is mozgófénykép-előadások lesznek a Színházban a színházi előadások szünete alatt. A film-piac igaz világszenzációi fognak vetítésre kerülni. Az első előadás szombaton lesz, amikor egy izgalmas amerikai kalandor-dramát mutatnak be. Hétfőn már a paratulan nagyszerű Xa-Xa kerül színpadra. Az előadások minden hétköznapon 5 órákor, 7 órákor és 9 órákor kezdődik. Vasárnapokon 3 órákor. A helyárak pedig rendkívül olcsók: A legdrágább páholy-ülés és szőlyeszek is csak 7 lei lesz s ebben már az összes jegyadó is benne foglaltatnak. Azonkívül 5, 3, 2 lei lesz egy-egy ára. A jegyek számozottak s előre válthatók.

A „Cetre-Cion” szervezet vasárnap i. hó 10-én d. e. 10 órákor az Urániumban Bialik-matínét

rendez a legnagyobb újhéber költő 80 éves írói jubileuma alkalmából a következő műsorról:

1. Héber megnyitó..... Hammer Arje
2. Chaim Nachman Bialik. Előadás..... Hamburg József
3. Bialik-versek..... Baróti Erzi
4. Goldmark, Mahler dalok..... R. Lorbeer Ilona
5. Bialik: Al szaf Bethamidras..... Mechlovits Batja

Szünet:

6. Héber és jiddis dalok..... Ruwinsky Rafael
7. Bialik, A harag dalaiból..... Lengyel Vilmos
8. Mendelsohn-dalok..... R. Lorbeer Ilona
9. Bialik: Aldás..... Simon somer
10. Bialik: Kardal „Techezakna”..... Hazamer cserkész csapat énekkara.

A zongorakíséretet Léderer Ila zenetanárnő látja el. A jövedelem felerészben a Kerem Kajemet (Zsidó Nemzeti Alap) javára lesz fordítva.

Jegyek válthatók: Mátyás kir. tér László-drogériában és vasárnap d. e. fél 9 órától az Uránia pénztáránál.

SPORT

Román-magyar újságíró-szinész. 0:0
K. A. S. E. — K. T. C. 2:1 (1:0)

CFR (KTC)—Haggibbor barátságos mérkőzés. Kedden délután fél hétkor érdekes football-mérkőzés lesz a városi sporttelepen. A Haggibbor fog megint barátságos mérkőzés keretében találkozni a CFR (KTC) csapatával. A mérkőzésnek az ad különös érdekességet, hogy ez alkalommal megint a régi KTC kerül szembe a Haggibborral. A CFR (KTC) csapatából tudvalevőleg nemrögen a legjobb régi játékosok kiléptek és más klubokban helyezkedtek el. Miután most a CFR (KTC)-én belül a felmerült ellentétek elsimultak, a hűlen játékosok visszatértek régi egyesületükbe. A keddi mérkőzésen tehát a CFR (KTC) kapuját megint Maksai fogja védeni és játszani fog Deák Fifi, Tuson és Vég Kamil is. Így érthető az a nagy érdeklődés, amely két kitűnő csapat találkozását megelőzni.

Előzőleg a CFR (KTC) I. B. játszik Piskii Vasutas Sportklubbal, amely ugyancsak nívós mérkőzésnek ígérkezik. A piskii vasutasok csapata régi és jó nevű footballcsapat, a CFR I. B. pedig jobbra azokból a játékosokból kerül ki, akik legutóbb a KAC fölött arattak meglepő győzelmet.

A mai mérkőzésekről. Az újságíró kupamérkőzések harmadik napja ma délután fog lezajlani a

városi sporttelepen tartalekolt csapata KAC játszik a Viclenül a Victoria-két csapat egyenlő ményt előre megő mörkőzések előtt csapatok játszanak toria if. csapatánál délelőtt féltkor va

Rapid—Slav 40.000 nézb. Nagy fővárost bajnokcsapató találkozás, m arányban eldöntetie volt azonban a Slav a cseh bajnokcsapata ellenfele lenni a R első és utolsó perc Egyetlen góljukat s

Főszerkesztő: Felelős szerk: Kladó: KADIN Szerkesztőség: Kladóhiva

NYI

Az érdekeltek Roth és Goldbe Amidón ezt közöljük, nek nevezett céggel s az 8 napon belül védhez (lakik Davó később érkező beje venai

Guj (Kolozsvár) Első B

) E rovatban

ZSÁK

mindennemű célokra

ALBALA

P. Traian 2. Sürgőrn

Hölgye

Legújabb divatu bukar

műh

dam

gép

gou

plis

gyorsan és szépen készü

Unió-ut

Da

vám

ált

örösi d

Dick-

készleté

olcsó ár

Voil, creton...

Ingseffir, fren

Kész férfi ing

ing.....

Férfi-szővet,

széles.....

Kész lepedő

városi sporttelepen. Félőtkor a Haggibbor erősen tartalékoló csapata játszik a KMTE-vel, utána a KAC játszik a Victoria ellen. A nap kluja ketsége- lenül a Victoria—KAC találkozója lesz, mert mind- két csapat egyenlő játékerőt képvisel és így az ered- ményt előre megjósolni teljesen lehetetlen. A fő- mérkőzések előtt délelőtt és délután ifjúsági és II. csapatok játszanak. Külön érdekességű lesz a Victo- ria ifj. csapatának a Haggibbor ifj. csapatával délelőtt féltkor való találkozója.

Rapid—Slavia 5:1. Wien, 1921. július 8. 40.000 néző. Nagy izgalomban tartotta az osztrák fővárost bajnokcsapatuknak a cseh bajnokcsapattal való találkozója, mivel előző találkozásukkor 1:1 arányban eldöntetlenül játszottak. Annál nagyobb volt azonban a Slaviában való csalatkozásuk, mert a cseh bajnokcsapat pillanatnyilag sem tudott méltó ellenfelet lenni a Rapidnak és talán csak a mérkőzés első és utolsó perceiben mutattak figyelemreméltót. Egyetlen góljukat szabadrúgásból érték el.

Főszerkesztő: DR. FISCHER JOZSEF
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: KADIMA kiadóvállalat részv.-t.
 Szerkesztőség: Gales Rep. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48.
Kiadóhivatal: Szentlélek-utca 1/a.

NYILTTÉR*)

Felhívás

Az érdekeltek szíves tudomására juttatjuk, hogy Roth és Goldberg-er-féle ékszerárugyart átvettük. Amidőn ezt közöljük, egyben felhívjuk mindazokat, kiknek nevezett céggel szemben követeléseik vannak, hogy azt 8 napon belül Dr. Dollák Sándor ügyvédhez (lakik David Ferencz-u. 14.) jelentse be, mert később érkező bejelentéseket nem fogunk figyelembe venni.

Cluj (Kolozsvár), 1921. július hó 8.

Első Erdélyrészi Ékszerárugyár
 Nasch és Barta.

*) E rovatban közölték a beküldő felelős.

ZSÁK ÉS PONYVA

mindennemű célokra — kölcsonbe is — kapható:
ALBALA IZSÓ TEMESVÁR.
 P. Traian 2. Sörgöncim Albala, Timisora-Fabrik.

Hölgyek figyelmébe!

Legújabb divatu bukaresti, párisi és bécsi minták szerint

műhímezés
damburozás
gépajurozás
gouvrirozás
plissirozás

gyorsan és szépen készül a műhímző és gouvrirozó szalonban

Unió-utca 15. Emelet

Dacára az új vámtarifák

által előállott

óriási drágaságnak,
Dick-áruház
 készletét az alanti
 olcsó árukon árusítja

Voll, creton..... mtr	6
Ingseffir, frencs..... mtr	11
Kész férfi ing vagy női ing.....	39
Férfi-szővet, 140 cm. széles..... mtr	75
Kész lepedő) 200 cm. hosszú)	60
) 140 cm. széles)	

BIROUL DE EXPEDITIE „BANAT”

Speciális gyűjtő-forgalom. Vasúti szállítások. Bukarestből Nagyrománia minden állomására, kísérelével és teljes garancia mellett mindenféle kár megtérítésével. Speciális forgalom Bukarest és Kolozsvár között két és fél napon belül, a legolcsóbb díjtételek mellett.

Mohor, Ravitzca, Marcu Stark & A. Lupovici Bucurest. Cal. Moziilor 47
FIÓK: „UNIO” SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT CLUJ, PIATA UNIRII No. 2

BREUER ÉS LÓNA

nemzetközi szállítási- és bizományi vállalat
ORADEA-MARE. Interurb. telef. 5-55

Szállít bármely országból egész Románia területére vaggontételeket és darabárukat biztosítással.

Olcsó díjtételek. Külön árúbiztosítási osztály

NEUMANN M.

férfi fiu- és leányka-ruha áruház
 CLUJ—KOLOZSVÁR, — FÖTÉR.

Fresko férfi-öltöny tiszta gyapju Lei 750.—

PÖSTYÉN

világhírű iszapjórdsai ismét kényelmesen felkereshetők. Tökéletes békebeli üzem. Kitűnő ellátás. Mindennemű diéta.

THERMIA PALACE

a legkiválóbb szállószanatórium, a gyógyfürdőkkel egybeépítve. — Az utazást, vizum-megszerzést, pénztátalást és a fürdőüzemet illető minden felvilágosítást megad a fürdő erdélyi irodája:

UNION-BANK Rész.-Társ
Oradea-Mare (Nagyvárad)
 Str. Reg. Maria (Bémer-tér) Kolosváry palota.

Héber gyorsírás tankönyve

Haszteniografia Halvrit. — Megrendelhető a Zs. N. Sz. könyvosztályában. — Ára 30 lei

GRÜNFELD-nél

Oradea-Mare, Str. Saguna (volt Kapucinus-utca) 6

Pontos kiszolgálás!! — Szolid árak!!

CIMKÉK, PLAKATOK, ZENEMŰVEK ÉS EGYETEMI JEGYZETEK

a legkényesebb ízlésnek megfelelően készítettnek

BAGA ISTVÁN

litografiai műintézetében
 Cluj, Str. Iorga (Jókai-u.) 2

A legrégebb cluji grafikai-műintézet, kibővítvé a legmodernebb gépekkel, egytől akárhány szinig készíti megrendelésre pontosan, bármely komplikált grafikai munkát

Restaurant Bihor étterem (volt Lloyd)

újannan átalakított télkerthelyisége GRÓSZ FARKAS és STEIER DÁVID vezetése alatt 300 személyre berendezve MEGNYILT! LAKODALMAK és BANKETTEK rendezését jutányosan vállaljuk

ORADEA-MARE אגודת המזרחיים (NAGYPIAC TÉR)
 ראש שד"ר ש"ב בקדל ראם נאלאמא תחת דגל הרח"ו מוה"ר יוסף צבי דושינסקי שלי"א

Externa nemzetközi szállítási és vámolási vállalat

Központ: Oradea-Mare.

Fiókok: Bihar-Úspökt. — Bihar-kereszt. — Nagyszalonta, Kötégyán, Halmi

Nemzetközi transportok. Állandó gyűjtővaggontok Wienből, Budapestról és a külföld nagyobb városából. — Állandó belföldi gyűjtőforgalom. Sörgöncim: „EXTERNA” — Oradea-Mare

I-a fehér koronadugót és parafadugót

minden kivételben eredeti gyári áron szállít

KERTÉSZ EMIL bizományi irodája

ORADEA-MARE

Str. Alexandri (volt Teleky-utca) 34. szám

KARL SIMON Kiösterlei (Csehország) parafaművek vezérképviselete és bizományi lerakata

Grünwald és Péchy

Üvegcsiszolda, tükörárugyár és épületüvegezési vállalata

Oradea-Mare, Str. Gerilozy-utca 16

1234

1234
 tudatja, hogy tükörüveg-szállítmánya megérkezett!

Készít mindenféle csiszolt butorüvegeket és tükröket, tükrök ujrakoncsorozását. — Fintükrök I. II. III. rendű (10/16 coil) ládákban. Épületüvegezés! Minden mérettől valódi cseh táblaüvegek állandó nagy raktára

Befőttes- és uborkás-üvegek megérkeztek

prima minőségben legolcsóbb áron kaphatók

Táblaüveg — Ablaktapasz
 Kristályfehér üvegáruk — Porcellánáruk — Wilhelmsburgi kőedény — Keretlecek

waggontételben is kaphatók

Komlós Testvéreknel

ORADEA-MARE — NAGYVÁRAD

Kérjen árajánlatot!

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lej. Vastagabb betűvel 2 lej.
Legnagyobb apróhirdetés ára 10 lej.

30 éves, izr. vallásu, magas, barna, érettségizett fiatalember benősülne. — Ajánlatokat „komoly” jellegre Postrestanta kér.
Ecetgyárak javítását és szakzerü vezetését vállalja fiatalember. Reflektánsok irjanak „Ecetgyár” jellegre a kiadóhivatalba. 2136-I

Angéjból, franciából, németből oktatók havi 70 leiert. Calea Victoriei (v. Kossuth Lajos-utca) 18.

Akeldens és mersanti munkákra berendezett könyvnyomda a helybeli piacot bevezetve eladó. — Ajánlatokat „Uj nyomda” címen a kiadóhivatalba. 2130-I

Veszek tölgycser 20 vagonig, azonnali szállításra, olcsó árban. Ajánlatot Friedmann Hirdetőjébe kérek, Kolozsvár, Piata Unirii „Tölgycser” jellegre

GOLDSTEIN, WEISZ ES DAVIDOVITS
óra és órákel-
lékek nagyban
ORADEA-MARE,
Ferdinand király-u. 8

Két intelligens fiatalember butorozott szobát, esetleg két ágyat keres. Cím: Com-bos-nyomda, Minorita-utca.

Balancmérleg
hitelesítve 1249
kg 8 5 75MM
Lej 280.— 300.— 350.—

Páncéldulvlakat
1 dzl Lej
85 45 55 65 75MM
90—96—120—160—200.

postán, franco utánvétellel
Stern vaskereskedésében
Oradea-Mare
Nicolae Jorja [Zöldia-utca] 10. szám

HA vérszegénységben, idegbe-
tegségben, az ivarszervek illűt
bántalmában szenved, vegye
meg a pártlan gyógyhatású —
mirdi csókra használt —
kittinó vasártelet terméke-
tes vasipórást (Eisenmineral-
moor, Moorsalz) kapható minden
mennységben a

Rózsa nagydrogeriában
Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii 28
(Mátyás kir. tér) — 1215

Lőrincz Sándor
Automobilvállalat,
javító műhely,
autogén hegesztés
Cluj, C. Reg. Ferdinand 116

MEGKEZDÖTT!

a Feuerstein áruházban
Str. Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 12
(Minorita templom mellett)
Óriási tétel női harisnya, keztül, férfi
sokmi divatszínben — és minden
— minőségben —
Női, férfi- és gyermek-zsebkendők
Női, férfi- és gyermek-
cipők FÉL ÁRBAN
Gyermek swetterek és különböző
divatcikkek
meglepi olcsó árakban
kerülnek eladásra

MEGKEZDÖTT!

CUKORRA ÉS CSOKOLÁDÉ KARTÁR
LUSZTIG és NUSSBÄCHER Calea Regele Ferdinand No. 31
Szállítunk postán, utánvét mellett.

Szenzációs olcsó árak
WEISZ ES MOLNÁR
cégnél Cal. Reg. Ferdinand (Wesselenyi Miklós-u.) 7.
1a kartonok 7.50 lejtől | 1a angol lang zettir 15. — lejtől
1a sefir 13. — lejtől | Bőrszék oxizir. 16.50 lejtől
Pehérmű vászon 9.50 lejtől

BLUMENFELD ES SIMON
RT. CLUJ 1208 Bor, szesz, nagykereske-
dés, likőr- és rumgyár
Ajánlja saját főzést szilva-, seprőlalkáját és cognacját, kettős
likőr- és rumkülönlegességeit, valamint finom uradalmi fajborait
Str. Julia Maniu (v. Szentegyház-u.) 22

KLEIN ES LAZAR
nemzetközi szállítási vállalat
Arad, Str. Col. Pirici (Vörösmarthy) 2.
Rendszeres gyűjtő és vagonforgalom a külföld
valamint belső minden irányból és irányába
Kirendeltség a curtiaci határállomáson

KERESKEDŐK FIGYELMÉBE!
Megmaradt pamufonalak
bárszövését elvállalja: az
Erdélyi Szövőgyár
P. Mih. VII. (Széchenyi-tér) 19. Tornavivóda

LISZT GÁRDOS ES BORNSTEIN
waggontételekben, legol-
csóbb napi árban kapható
Arad, Str. Eminescu (Deák F.-u.) 40. Telefon 30

„Melissát” kérjen, ha finom cukorkát akar!

Figyelem! 2160-1 **Figyelem!**
Olcsó árak!
1 3/4 cérna fejkendő ... tucat 90 lej
1 1/4 Köpper fejkendő ... tucat 120 lej
1 1/4 vászon zsebkendő ... tucat 36 lej
180-as Brocát sárga fej-
kendő tucat 180 lej
1 Női hímzett vászon ing
darabja 35 lej
Női harisnya, fekete, fehér,
barna, tucat 100 lej

„GLORIA”
kötött-, szövöttáru nagykereskedés
CLUJ-KOLOZSVÁR, Széky-palota

PALACE-KÁVÉHÁZ
TIMISIOARA — TEMESVÁR
Temesvár legelőkelőbb és leg-
látogatottabb kávéháza. Belváros
főutonalán. Kétféle italok és
hideg ételek. Figyelmese kiszol-
gálás. Estéknél cigányzene. 5
órai teák. Délutánoként kvartett.
— Tulajdonos: DAN ARTHUR
— Erdélyiek találkozóhelye. ::

OCASIO KIVÁNDORLÓK RÉSZÉRE!

American Black Sea Line C. N. C.
igazgatósága. — Direkt gőzhajók Constanta—Newyork között.
BUCURESTI, Calea Victoriei 110. Bejárat a Cretu-
lesca-utca 2. szám (volt Umbrel-ut)

„Acropolis” nagy oceánjáró gőzstünk amerikai pavillon alatt teljes
kényelemmel, az amerikai kormány szabályainak megfelelően, 1921
évi július hó 30-án indul Constantából direkt Newyorkba

Az ügynökök és klienseink óhajának
megfelelően, ugyanaz az „Acropolis” indul,
amely teljesen megfelelt és kielégítette az
első szállítmány utasait.
Tekintetbe veendő, hogy direkt ame-
rikai hajóval lehet utazni és protekcióban
részvétlni.
Az utasok direkt ügynökök által lesz-
nek vezetve Bucurestiből Constantába.
Azon személyek, kiknek rokonai van-
nak Amerikában és jegyet vagy pénz-

TÖLGY- ES BÜKKFAHORDÓK
3—4000 hektoliter prima minőségű kézzel dol-
gozott **UJ TÖLGYFA-HORDÓT**
100—1000 liter darabonk. Űrtartalommal
hektoliter legjobb állapotban levő ujon-
nan hitelesített **HASZNÁLT TRAMP-
PORT TÖLGYFA HORDÓT**
3000 drb **50—60 literes,** kézzel dolgozott,
3 vasabronccsal, patent fedőfenéki el-
látott turónak, lekvárnak, zsirnak, konz-
ervnek, (vagy bármely más folyékony
anyagnak is) alkalmas **UJ BÜKKFA-
HORDÓT („BÖDÖN“-t),** azonnali
szállításra, a legutányosabb feltételek
mellett. 2097-1
Hajlandók vagyunk **BORTERMELŐKKEL**
a leszüretelendő új bortermésre hordók-
kal **CSEREÜZLETET** kötni.
FEUERWERKER ADOLF ES TARSÁ
hordógyár, Lugos. (Bánát.)

Deutsch Testvérek Cluj, Piata Unirii (v.
Mátyás király-tér) 6.
Nemzetközi szállítási vállalat. — Rendszeres gyűjtő- és vagon-
forgalom a külföld, valamint a belső minden irányból és
irányába. — Fuvardíjviszterítési és felülvizsgálati iroda.

„GÓLYA”-ÁRUHÁZ
928
occsalója:
1 gouvlirozott gyapjuszövet női alj .. 250.— lei-től
1 tiszta gyapju női kabát 480.—
1 tiszta gyapju női ruha, legújabb fagon 600.—

„METROPOL”-ban Café-restaurant
és elsőrangú cigány-
zene estéknél (1208)

Csak egy ut vezet szoróháza, egyszemélyes
székhelyénél

HIGIEA SÓSBORSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kosmetikai és Vegyszertár Gyár
1214 **CLUJ — KOLOZSVÁR**

„Kész” nyári ruhák, hálóruha és
leánykák részére érkeztek **SIPOS JENO**-céhez
— Főter 17. szám, —

PANAMA KALAPOKAT
felelősség mellett a legrövidebb
és leggyorsabban tisztítanak
KOHN N. EMIL
villanyerőre berendezett
férfi- és női kalapműhelyben
Cluj, Reg. Ferdinand (Ferenc József-ut) 37

Kadima kiadóvállalat Rt. kiadása, Cluj—Kolozsvár.

A hi
Nem első eset,
definíciói igyekeznek
kimondják, hogy a zs
csakis vallási testület
is, mondjuk, mert egy
galmazzák a meghatá
mint a másik oldalon
ezeket a szempontoka
szigorú vallásosság d
amely megnagyobb el
pedig az ellentétes go
cipáció talajából faka
cipáció óta minden
óvakodik, amelyben a
kifelé is demonstrál.
szén másként volt. A
autonóm testülete; m
törvényekben is ugy
és általában az egész
szervezetének folytat
törvénye, amely a M
ságnak a polgari egy
emliti ezt a zsidóság
A hitközségek is a z
voltak, tehát nem sz
testületek. Ugyanigy
Európában, ahol csak
ségek a nemzeti zsid
tak, a maguk törvény
a pallosjuk is meg
éltek a hosszú száza
hogy mindazok, akik
nak, e hagyományok
meg a hitközségektől
jellegest s nem állítha
testület, mert a zsidó
is ne zeti.
Hogy lehet-e, sz
hikát a hitközségek
lehet és nem szabad
a hitközség, ne viták
gozzon. A pártpolitik
bocsátani: választás
már csak a program
másszóval azt jelenti
munka, bármilyen es
nemzeti lehet. Aki
iránytól támadja, az
és ha akarattalul is,
harcot kezd. Nem vo
berek jóhiszeműségét.
„kizárólag” vallási te
De ez a „kizárólag”
elkeseredett harcikiál
lényege, a nemzeti
munka folytonosságát
„dolgozzunk és ne p
tökéletesen igazuk va
egyett hangoztatnak: n
munkára gondolnak,
amiket a nemzeti m
tétlenül szükség van
bőzítésre, mert tudn
hitközségben, tisztán
akarnak a nemzetért
Hiszen a közömbösöl
zsidót a nemzet egy
szoros kár, tehát bü
a saját táborunkban.
lül kell emelkednie
szemponton, a zsidó
állítani, hogy mi, Uj
felül is emelkedünk.
ez a nemzeti szemp
nem szabad: innea
és nem is akarunk.